

ZNAČILNOSTI BOLNIŠKEGA STALEŽA V DELOVNI ORGANIZACIJI ISKRA COMMERCE

Ljiljana Počkar

UDK/UDC 616-036.2-057

CHARACTERISTICS OF SICKNESS ABSENCE IN THE ISKRA COMMERCE

DESKRIPTORJI: *absentizem; Iskra Commerce*

DESCRIPTORS: *absenteem; Iskra Commerce*

IZVLEČEK – Prispevek analizira bolniški stalež v delovni organizaciji Iskra Commerce v letu 1979 glede na posamezni TOZD, indeks bolniškega staleža, spol, vzrok in skupino bolezni po mednarodni klasifikaciji bolezni. Celoten odstotek bolniškega staleža je pod republiškim povprečjem v isti dejavnosti. Obstajajo razlike glede na posamezne TOZD-e in vzroke. Najvišji odstotek je v Delovni skupnosti skupnih služb, najpogostejši vzrok za izostanek z dela je nega družinskega člana in spremstvo, od bolezni pa obolenja dihal.

ABSTRACT – Sickness absence in the Iskra Commerce firm in 1979 was analysed, taking into account the firm's division, sick-leave index, sex of the workers, cause, and sickness group by international classification. The overall absence through illness was found to be below the republic average sickness absence rate in the same industry. The highest sickness absence rate was established in the Common Services Division. The most frequent cause of absence from work was care for a family member, while the most common disease was chest infection.

Uvod

Prispevek obravnava indekse in odstotke bolniškega staleža (BS) glede na vzrok in skupino bolezni v mednarodni klasifikaciji bolezni (MKB) v delovni organizaciji (DO) Iskra Commerce v letu 1979. Posamezni TOZD-i so prikazani glede na spol.

Material in metode

Vir podatkov so bili bolniški listi, opazovana enota pa primeri odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreče pri delu in nege družinskega člana.

Pri izračunih smo se opirali na indeks frekvenca (IF), indeks teže (IT), indeks onesposabljanja (IO) in odstotek bolniškega staleža (% BS).

Upoštevali smo vse dneve odsotnosti (365 dni) v letu 1979. Bolniške liste, ki so bili izdani za skrajšan delovni čas, smo zaradi majhnega števila (5) izločili.

Rezultati

Število vseh primerov bolniškega staleža je bilo 2307, število izgubljenih dni pa 24 831.

Zbirne indekse bolniškega staleža v DO Iskra Commerce po posameznih TOZD-ih v letu 1979 prikazuje tabela 1.

Indeksi bolniškega staleža po vzrokih v DO Iskra Commerce so v tabeli 2.

Pogostost bolniškega staleža. Najpogostejši vzrok izostankov z dela v DO Iskra Commerce je bila bolezen (IF = 76,69), sledi nega družinskega člana in spremstvo (IF = 28,96); pri nesrečah prevladujejo poškodbe pri delu (IF = 6,83).

Tabela 1: **Zbirni indeksi bolniškega staleža v DO Iskra Commerce in v posameznih TOZD leta 1979**

TOZD-i/Indeksi	IF	IT	IO	BS %
Servis	78,82	10,54	8,31	2,28
Domači trg	69,30	10,83	7,50	2,06
Marketing	84,31	10,24	8,63	2,36
Zastopstva tujih firm	88,61	19,09	16,92	4,64
Zunanji trg	165,00	7,41	12,23	3,35
Skupne službe	188,12	14,42	27,13	7,43
Skupaj DO Iskra Commerce	112,48	10,76	12,10	3,31

Povprečno trajanje ene odsotnosti (IT) (tabela 2) v DO je najdaljše zaradi nesreče pri delu – 22 dni (IT = 22 dni), sledi odsotnost zaradi bolezni – 11 dni, odsotnost zaradi nege družinskega člana in spremstva je za en primer znašala 8 dni.

Odstotek bolniškega staleža (% BS) (tabela 2) v DO Iskra Commerce je najvišji zaradi bolezni – 2,35%, sledijo vse nesreče skupaj, med katerimi je delež nesreč zunaj dela večji.

Tabela 2: **Indeksi bolniškega staleža glede na vzrok v DO Iskra Commerce (n = 2051)**

Vzrok/Indeksi	Število	Število dni	IF	IT	IO	% BS	Delež % BS
Bolezen	1573	17591	76,69	11,18	8,57	2,35	71,00
Nesreče skupaj	140	2493	6,83	17,81	1,22	0,33	9,97
– Nesreče pri delu	42	924	2,05	22,00	0,45	0,12	3,63
– Nesreče zunaj dela	98	1569	4,78	16,01	0,77	0,12	6,34
Nega in spremstvo	594	4747	28,96	7,99	2,31	0,63	19,03
Izolacija	—	—	—	—	—	—	—
Poklicne bolezni	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj	2307	24831	112,48	10,76	12,10	3,31	100,00

Indeksi bolniškega staleža po skupinah obolenj po MKB so prikazani v tabeli 3.

Pogostost bolniškega staleža (IF). Najpogostejši vzroki za BS po MKB so bolezni dihal (IF = 27,16), sledijo bolezni prebavil (IF = 8,14) in bolezni gibal (IF = 7,02).

Povprečno trajanje ene odsotnosti (IT). V povprečju je trajala odsotnost z dela zaradi duševnih motenj (IT = 39,10 dni), sledijo nesreče pri delu (IT = 22,00 dni) in bolezni obtočil (IT = 21,43 dni).

Odstotek bolniškega staleža. Največji odstotek je zaradi bolezni dihal (BS = 0,60%), sledijo bolezni prebavil (BS = 0,28%) in duševne motnje (BS = 0,27%).

Razprava in sklep

Odstotek bolniškega staleža v DO Iskra Commerce (3,31%) v letu 1979 je nižji od republiškega povprečja v istem obdobju (4,91%) in od bolniškega staleža v isti dejavnosti (3,97%). Tudi v TOZD Servis, TOZD Domači trg, TOZD Marketing in TOZD Zunanji trg se odstotek bolniškega staleža giblje v teh mejah. V celotni de-

Tabela 3: Indeksi bolniškega staleža glede na skupino obolenj v DO Iskra Commerce v letu 1979

Vzroki (MKB)/Indeksi	Število primerov	Število dni	IF	IT	IO	BS %
I 001-139 Infekcijske in parazitarne bolezni	169	906	8,24	5,36	0,44	0,12
II 140-239 Neoplazme	15	547	0,73	36,47	0,27	0,07
III 240-279 Endokrine bolezni, bolezni prehrane in metabolizma ter motnje imunosti	8	152	0,39	19,00	0,06	0,02
IV 280-289 Bolezni krvi in krvotvornih organov	9	114	0,44	12,67	0,06	0,02
V 290-319 Duševne motnje	52	2034	2,54	39,10	0,99	0,27
VI 320-389 Bolezni živčnega sistema in čutil	61	1228	2,97	20,13	0,60	0,16
VII 390-459 Bolezni cirkulatornega sistema	40	857	1,95	21,43	0,42	0,11
VIII 460-519 Bolezni respiratornega sistema	57	4521	27,16	8,12	2,20	0,60
IX 520-579 Bolezni digestivnega sistema, ustne votline, žleze slinavke in čeljusti	67	2092	8,14	12,53	1,02	0,28
X 580-629 Bolezni genitourinarnega sistema	112	1159	5,46	10,35	0,56	0,15
XI 630-676 Komplikacije nosečnosti, poroda in puerperija	56	1149	2,73	20,52	0,56	0,15
XII 680-709 Bolezni kože in podkožnega tkiva	53	323	2,58	6,10	0,16	0,04
XIII 710-739 Bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva	144	1864	7,02	12,94	0,91	0,25
XIV 740-759 Kongenitalne anomalije	—	—	—	—	—	—
XV 760-779 Določena stanja, ki so nastala v perinatalnem obdobju	—	—	—	—	—	—
XVI 780-799 Simptomi, znaki in nedovolj definirana stanja	21	128	1,02	6,10	0,06	0,02
XVII 800-999 Nesreče pri delu Nesreče zunaj dela	42 98	924 1569	2,05 4,78	22,00 16,01	0,46 0,76	0,13 0,21
Dodatna klasifikacija						
Nega in spremstvo	594	4747	28,96	7,99	2,31	0,63
Ostalo	43	43	2,10	1,00	0,02	0,00
Brez diagnoze	66	474	3,22	7,18	0,23	0,06
Skupaj	2307	24831	112,48	10,76	12,10	3,31

lovni organizaciji pa izstopata TOZD Zastopstvo tujih firm s 4,6%, ki je nad povprečjem delovne organizacije ter DSSS s 7,4%. Ta odstotek je celo višji od bolniškega staleža v industriji in rudarstvu (5,88%).

Potrebna je analiza bolniškega staleža skozi daljše časovno obdobje. Če bi rezultati bili podobni, bo treba ugotoviti vzroke za nego družinskega člana (število in starost otrok, zdravstveno stanje, otroško varstvo in druge socialne probleme), neprekinjeno proučevati zdravstveno stanje delavcev na podlagi preventivnih zdravstvenih pregledov ter spremljati analizo in oceno del in nalog.

LITERATURA

1. Modic S. Medicina dela in varstvo pri delu. Seminar Varstvo delovnega okolja. Bled, 1979.
2. Mednarodna klasifikacija bolezni, poškodb in vzrokov smrti (9. revizija, 1975).